

เขตอำนาจของรัฐทางทะเล

ฉันทนา ไกรสถิตย์^๑

๑. บทนำ

การใช้เขตอำนาจของรัฐนอกจากจะใช้เหนือดินแดนแล้วยังรวมไปถึงการใช้เหนืออาณาเขตทางทะเลด้วย ซึ่งอาณาเขตทางทะเลนั้นได้แบ่งเป็นหลายบริเวณและการใช้สิทธิเหนือแต่ละบริเวณมีความแตกต่างกัน อันมีบางบริเวณที่อาจมีปัญหาในการใช้พื้นที่ทำให้อาจต้องมีการเจรจากับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การใช้เขตอำนาจรัฐเหนืออาณาเขตทางทะเลและการดำเนินการเรื่องต่างๆ ก็ต้องดำเนินการตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ (United Nations Convention on the Law of the Sea 1982)

๒. แนวความคิดเกี่ยวกับการใช้เขตอำนาจรัฐเหนืออาณาเขตทางทะเล

แต่เดิมการใช้เขตอำนาจรัฐเหนืออาณาเขตทางทะเลมีสองกลุ่ม^๒ คือ กลุ่มรัฐซึ่งต้องการขยายเขตอำนาจเพื่อควบคุมอาณาเขตทางทะเลและกลุ่มที่สนับสนุนหลักเสรีภาพในการเดินเรือ โดยมีนักคิดเสนอแนวความคิดเรื่องเสรีภาพในทะเลเพื่อคัดค้านการอ้างสิทธิเหนือมหาสมุทร แต่มีนักคิดที่คัดค้านเรื่องเสรีภาพในการใช้ทะเลโดยเห็นว่าทะเลเป็นเช่นเดียวกับแผ่นดินที่สามารถยึดถือเอาได้ ต่อมาเมื่อประเทศสหรัฐอเมริกาประกาศขยายเขตอำนาจบริเวณไหล่ทวีปและอ้างสิทธิในทะเลหลวงทำให้ประเทศอื่นประกาศขยายเขตอำนาจเหนือไหล่ทวีปเช่นกัน ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง องค์การสหประชาชาติได้รวบรวมจารีตประเพณีระหว่างประเทศว่าด้วยการใช้ทะเลและหาข้อยุติเกี่ยวกับการใช้เขตอำนาจทางทะเลของรัฐ โดยจัดให้มีการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ๓ ครั้ง การประชุมครั้งที่หนึ่งได้ยอมรับอนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายทะเล ๔ ฉบับคือ อนุสัญญาว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง อนุสัญญาว่าด้วยทะเลหลวง อนุสัญญาว่าด้วยการทำประมงและการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีชีวิตในทะเลหลวง และอนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป การประชุมครั้งที่สองได้ประชุมเพื่อหาข้อยุติเรื่องความกว้างของทะเลอาณาเขต และการประชุมครั้งที่สามมีการพิจารณาเกี่ยวกับการนำทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่มีชีวิตบนพื้นทะเลในทะเลหลวงขึ้นมาใช้

๓. การใช้สิทธิของรัฐเหนืออาณาเขตทางทะเล

บทบัญญัติของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ มีการกำหนดเกี่ยวกับวิธีการในการที่รัฐต่าง ๆ จะใช้เพื่อกำหนดอาณาเขตทางทะเล ซึ่งจะมีผลต่อการใช้สิทธิของรัฐในแต่ละบริเวณของอาณาเขตทางทะเลในประเทศของตนได้ โดยมีการดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

^๑นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ กองหลักกฤษฎีกา (ฝ่ายวิเคราะห์การร่างกฎหมาย) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (มิถุนายน ๒๕๖๘) นิติศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมายระหว่างประเทศ) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๔๓.

^๒จุมพต สายสุนทร, กฎหมายระหว่างประเทศ, (วิญญูชน ๒๕๔๔) ๓๒-๓๙.

๓.๑ เส้นฐาน (Baselines)

รัฐชายฝั่งต้องกำหนดเส้นฐานเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการกำหนดความกว้างของอาณาเขตทางทะเล อันมีในกรณีดังต่อไปนี้

๓.๑.๑ เส้นฐานปกติ เป็นการกำหนดโดยพิจารณาจากแนวน้ำลดตลอดฝั่งทะเลตามที่รัฐชายฝั่งกำหนดไว้ในแผนที่ของตน ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ขึ้นอยู่กับลักษณะของชายฝั่ง

๓.๑.๒ เส้นฐานตรง เป็นการกำหนดเส้นฐานกรณีที่ชายฝั่งมีลักษณะเว้าแหว่งและตัดลึกเข้ามามากหรือมีแนวเกาะเรียงรายในบริเวณที่ติดกับชายฝั่ง รัฐชายฝั่งอาจลากเส้นฐานตรงเชื่อมต่อจุดที่เหมาะสมได้ หรือกรณีที่ชายฝั่งมีลักษณะไม่คงที่ทำให้ชายฝั่งมีลักษณะไม่แน่นอนก็อาจกำหนดให้จุดไกลสุดของแนวน้ำลดเป็นจุดที่จะลากเส้นฐานตรงได้ อย่างไรก็ตาม การลากเส้นฐานตรงต้องไม่หักเหไปจากแนวชายฝั่งโดยทั่วไปจนเกินสมควร การห้ามลากเส้นฐานตรงเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ที่อยู่เหนือระดับน้ำขณะน้ำลด และการลากเส้นฐานตรงต้องไม่ตัดหรือปิดกั้นทะเลอาณาเขตของรัฐอื่น

๓.๑.๓ เส้นฐานตรงหมู่เกาะ เป็นการลากเส้นฐานตรงของรัฐหมู่เกาะที่อาจลากเส้นฐานตรงเชื่อมต่อจุดนอกสุดของเกาะที่ตั้งอยู่นอกสุดกับโขดหินที่โผล่พ้นน้ำ อย่างไรก็ตาม การลากเส้นฐานตรงหมู่เกาะต้องไม่หักเหไปจากลักษณะทั่วไปของรัฐหมู่เกาะ การไม่ลากเส้นฐานตรงเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ที่อยู่เหนือระดับน้ำขณะน้ำลด การลากเส้นฐานตรงต้องไม่เป็นการตัดหรือปิดกั้นทะเลอาณาเขตของรัฐอื่น และรัฐหมู่เกาะต้องยอมรับสิทธิหรือผลประโยชน์ของรัฐข้างเคียงนั้นด้วย

๓.๒ อาณาเขตทางทะเล

อาณาเขตทางทะเลมีในบริเวณพื้นที่ดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ น่านน้ำภายใน (Internal Waters) เป็นน่านน้ำที่อยู่ภายในเส้นฐานซึ่งเป็นเส้นที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต ซึ่งรัฐชายฝั่งมีอำนาจอธิปไตยในทำนองเดียวกับที่รัฐชายฝั่งมีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน อันทำให้เรือหรืออากาศยานที่จะผ่านเข้ามาต้องได้รับอนุญาตจากรัฐชายฝั่งก่อน เว้นแต่กรณีเกิดทุกขภัย เหตุสุดวิสัย

๓.๒.๒ ทะเลอาณาเขต (Territorial Sea) มีความกว้างไม่เกิน ๑๒ ไมล์ทะเลโดยวัดจากเส้นฐาน ซึ่งรัฐมีอำนาจอธิปไตยเหนือทะเล ห้วงอากาศ พื้นดินท้องทะเล และดินใต้ผิวดิน อย่างไรก็ตาม รัฐอื่นสามารถใช้สิทธิการผ่านโดยสุจริตได้ การผ่านโดยสุจริต คือ การผ่านที่ไม่เป็นภัยต่อสันติภาพ ความสงบเรียบร้อย หรือความมั่นคงของรัฐชายฝั่ง เช่น การใช้กำลัง การฝึกอาวุธ ในเรื่องที่กำลังมารัฐชายฝั่งอาจออกกฎหมายมาบังคับใช้ได้ เช่น ความปลอดภัยในการเดินเรือ การคุ้มครองเคเบิลและท่อใต้ทะเล ซึ่งหากเรือต่างชาติไม่ปฏิบัติตามรัฐชายฝั่งอาจไม่ให้เรือต่างชาติผ่านทะเลอาณาเขตได้ นอกจากนี้ รัฐชายฝั่งอาจระงับการผ่านโดยสุจริตชั่วคราวโดยเป็นการกระทำเพื่อรักษาความมั่นคง ในกรณีที่รัฐที่มีชายฝั่งทะเลอยู่ตรงข้ามหรือติดกันการกำหนดเขตของทะเลอาณาเขตให้เป็นไปตามความตกลงระหว่างรัฐ (ข้อที่ ๓ - ๓๒)

๓.๒.๓ เขตต่อเนื่อง (Contiguous Zone) เป็นการกำหนดอาณาเขตทางทะเลที่มีจุดเริ่มต้นมาจากกฎหมายภายในของประเทศอังกฤษ คือ กฎหมายว่าด้วยการจับกุมเรือที่มาจอดรอ อันเป็นการควบคุมทางศุลกากร และประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศในทวีปอเมริกาใต้ก็มีกฎหมายในเรื่องดังกล่าวด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ในภายหลังเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป

ประเทศอังกฤษจึงได้ยกเลิกกฎหมายดังกล่าว^๓ ในปัจจุบันเขตต่อเนื่องเป็นบริเวณที่มีความกว้างไม่เกิน ๒๔ ไมล์ทะเลโดยวัดจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต ซึ่งรัฐชายฝั่งมีเขตอำนาจในการป้องกันการกระทำเกี่ยวกับศุลกากร การเข้าเมือง ราชการ สุขาภิบาล และวัตถุโบราณ รวมทั้งการลงโทษต่อการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ส่วนรัฐอื่นสามารถเดินเรือหรือบินผ่านได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อเขตต่อเนื่องเป็นส่วนหนึ่งของเขตเศรษฐกิจจำเพาะรัฐชายฝั่ง อาจตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ กรณีรัฐที่มีชายฝั่งทะเลอยู่ตรงข้ามหรือติดกันการกำหนดเขตต่อเนื่องให้เป็นไปตามความตกลงของรัฐ (ข้อที่ ๓๓)

๓.๒.๔ เขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone) เป็นบริเวณที่มีความกว้างไม่เกิน ๒๐๐ ไมล์ทะเลโดยวัดจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต ซึ่งรัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตย (Sovereign Rights) ในการสำรวจ แสวงหาผลประโยชน์ อนุรักษ์ และจัดการทรัพยากรธรรมชาติได้เพียงผู้เดียว เช่น สร้างเกาะเทียม สิ่งติดตั้ง สิ่งก่อสร้าง การจัดการเกี่ยวกับการประมง และยังมีสิทธิอื่น ๆ เช่น การดำเนินการกับการกระทำความผิดบางประเภท ส่วนรัฐอื่นมีเสรีภาพในการเดินเรือแต่ก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐชายฝั่ง เช่น การแจ้งถึงการผ่านการจัดเก็บอุปกรณ์การทำประมง เสรีภาพในการบินผ่าน การวางสายเคเบิลและท่อใต้ทะเล การทำกิจกรรมทางทหารซึ่งจะต้องคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของรัฐชายฝั่งกับอีกรัฐหนึ่ง หรือหลายรัฐ (ข้อที่ ๕๕ - ๗๕) การทำกิจกรรมทางทหารอาจเป็นการปฏิบัติการโดยไม่มีอาวุธ อันสามารถพิจารณาได้จากการปฏิบัติงานปกติในสถานะที่รัฐอยู่ในยามสงบไม่ใช่ยามสงคราม และการทำกิจกรรมทางทหารโดยการใช้อาวุธซึ่งไม่ใช่จะต้องมีการขัดกันทางอาวุธเสมอไป เช่น การฝึกการใช้อาวุธในพื้นที่ที่กำหนด หรือการฝึกเพื่อทดสอบสมรรถภาพ และความพร้อมของยุทโธปกรณ์^๔ กรณีเป็นรัฐที่มีชายฝั่งทะเลตรงข้ามหรือติดกันให้รัฐทำความตกลงกัน ซึ่งเคยมีกรณีศาลยุติธรรมระหว่างประเทศพิพากษาเกี่ยวกับการแบ่งเขตทางทะเลในมหาสมุทรอินเดียระหว่างประเทศโซมาเลียและเคนยา (Maritime Delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya)) โดยกำหนดการแบ่งเขตทางทะเลบริเวณเขตเศรษฐกิจจำเพาะและไหล่ทวีปบริเวณ ๒๐๐ ไมล์ทะเล ศาลพิจารณาโดยใช้หลัก Three-Stage methodology โดยขั้นตอนที่ ๑ กำหนดเส้น Provisional Equidistance line ขั้นตอนที่ ๒ ปรับเส้นดังกล่าวโดยคำนึงถึงพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า ควรปรับเส้น Provisional Equidistance line เพื่อมิให้เกิดผลเป็นการตัดเขตทางทะเลของประเทศเคนยา และขั้นตอนที่ ๓ ศาลได้ตรวจสอบว่าเส้นแบ่งเขตทางทะเลที่ปรับแล้วทำให้เกิดความไม่ได้สัดส่วนหรือไม่ โดยเปรียบเทียบสัดส่วนความยาวชายฝั่งของรัฐกับพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งศาลเห็นว่า สัดส่วนความยาวชายฝั่งและพื้นที่ที่เกี่ยวข้องไม่ได้ปรากฏความไม่ได้สัดส่วน เส้นแบ่งเขตทางทะเลดังกล่าวจึงให้ผลอันเที่ยงธรรมแล้ว

๓.๒.๕ ไหล่ทวีป (Continental Shelf) การกำหนดเขตไหล่ทวีปจะพิจารณาตามแนวทอดยาวตามธรรมชาติของรัฐ อันเป็นบริเวณพื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินที่อยู่ใต้ทะเลซึ่งขยายออกไปนอกทะเลอาณาเขตตลอดแนวทอดยาวตามธรรมชาติจากแผ่นดินจนถึงริมนอก

^๓พรภพ อ่วมพิทยา, “หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตต่อเนื่อง : วิเคราะห์ปัญหาเขตอำนาจของรัฐชายฝั่ง” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๓๓) ๑๑-๑๗.

^๔เศรษฐพร เสงี่ยมพงษ์ เตชะธีราวัฒน์, “การทำกิจกรรมทางทหารในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๖๕) ๗๒.

ของขอบทวีป โดยรัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตยเพียงผู้เดียวเหนือทรัพยากรธรรมชาติบนและใต้
ไหล่ทวีป ส่วนรัฐอื่นมีสิทธิในเรื่องการรักษาสายเคเบิลและท่อใต้ทะเล กรณีเป็นรัฐที่มีชายฝั่งทะเล
อยู่ตรงข้ามหรือติดกันให้รัฐทำความตกลงกัน (ข้อที่ ๗๖ - ๘๕)

๓.๒.๖ ทะเลหลวง (High Seas) เป็นบริเวณทะเลที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของเขตเศรษฐกิจ
จำเพาะ ทะเลอาณาเขต และน่านน้ำภายใน ซึ่งแต่ละรัฐมีเขตอำนาจเหนือเรือที่ชักธงของรัฐ
และเขตอำนาจเหนือการกระทำความผิดของเรือ คือ การไล่ตามติดพัน การตรวจหรือยึดเรือ
รวมทั้งมีเสรีภาพในการเดินเรือ การบินผ่าน การวางสายเคเบิลและท่อใต้ทะเล การทำประมง
การสร้างเกาะเทียมและสิ่งติดตั้ง การวิจัยทางวิทยาศาสตร์

ในส่วนของเสรีภาพในการแสวงหาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่มีชีวิต
บนพื้นดินของทะเลหลวงนั้นอยู่ภายใต้ระบอบกฎหมายโดยเฉพาะ คือ ส่วนของบทบัญญัติว่าด้วย
บริเวณพื้นที่ (the Area) คือ บริเวณพื้นทะเลและพื้นมหาสมุทร และดินใต้ผิวดินที่อยู่นอกเขตอำนาจ
ของรัฐชายฝั่ง การแสวงหาทรัพยากรในบริเวณดังกล่าวจะใช้หลักสมบัติร่วมกันของมนุษยชาติ
โดยแต่ละรัฐต้องไม่อ้างหรือใช้อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) สิทธิอธิปไตยเหนือบริเวณพื้นที่ แต่มี
องค์กรพื้นทะเลระหว่างประเทศ (the Authority) เป็นผู้กระทำการแทน (ข้อที่ ๘๖ - ๑๒๐)
อย่างไรก็ตาม มีหลายประเทศที่ไม่เห็นด้วยกับการกระทำดังกล่าว^๕

๔. ทางปฏิบัติของประเทศไทยในการใช้อำนาจเหนืออาณาเขตทางทะเล

ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒
เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จึงถือได้ว่าอนุสัญญามีผลใช้บังคับกับประเทศไทยแล้ว อันทำให้
ประเทศไทยต้องมีการดำเนินการตามบทบัญญัติของอนุสัญญา ซึ่งประเทศไทยมีการดำเนินการ
ดังต่อไปนี้

๔.๑ การดำเนินการทางกฎหมาย ประเทศไทยมีการประกาศกำหนดอาณาเขตทางทะเล
คือ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง อ่าวไทยตอนใน ประกาศกำหนดความกว้างของทะเล
อาณาเขตของประเทศไทย ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง เส้นฐานตรงและน่านน้ำภายในของ
ประเทศไทย ประกาศกำหนดเขตไหล่ทวีปของประเทศไทยด้านอ่าวไทย และประกาศ เขตเศรษฐกิจ
จำเพาะของราชอาณาจักรไทย นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการใช้อำนาจเหนือ
อาณาเขตทางทะเลในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

๔.๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๒ บัญญัติ
ให้รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งอธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย
เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน อันเป็น
การกำหนดหลักการไว้อย่างกว้างในการใช้สิทธิอธิปไตยของรัฐเหนืออาณาเขตทางทะเล

๔.๑.๒ กฎหมายแม่บทที่เกี่ยวข้อง คือ

(๑) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๔ กำหนดให้การกระทำความผิดในเรือ
ไทยหรืออากาศยานไทยไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด ให้ถือว่ากระทำความผิดในราชอาณาจักร

(๒) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด
พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจตรวจสอบเรือหรืออากาศยานที่มีเหตุอันควร
สงสัยว่าจะมีการกระทำอันเป็นโจรสลัด โดยมีอำนาจส่งเรือหรืออากาศยานเพื่อตรวจสอบเอกสาร

^๕จุมพต สายสุนทร, (เชิงอรรถ ๒) ๑๓๖.

ที่แสดงสิทธิในการชักธง การตรวจพิสูจน์สัญชาติและทะเบียนของอากาศยาน การสืบสวนสอบสวน ผู้ควบคุมเรือหรืออากาศยาน

(๓) พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิด บางอย่างทางทะเล พ.ศ. ๒๔๙๐ กำหนดให้กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำเกี่ยวกับการนำสินค้าหรือยาเสพติดออกไปนอกหรือเข้ามาในราชอาณาจักร คนต่างด้าวเข้ามาหรือนำคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรทางทะเล ให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจสอบสวน ตรวจสอบ จับเรือ ควบคุม ผู้ต้องหา

(๔) พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พุทธศักราช ๒๔๘๒ กำหนดเกี่ยวกับการห้ามใช้เรือบางประเภททำการประมงในเขตการประมงไทย ใบอนุญาตสำหรับการทำการประมง การตรวจค้นเรือ จับเรือ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้ในการประมง โดยละเมิดต่อกฎหมายฉบับนี้

(๕) พระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปราม การกระทำความผิดทางน้ำ พ.ศ. ๒๔๙๖ กำหนดให้ตำรวจมีอำนาจค้นโดยไม่ต้องมีหมาย การห้ามเรือ เข้าเทียบยานพาหนะ การหยุดยานพาหนะ การนำยานพาหนะไปยังที่ใด เพราะมีพฤติการณ์อันควร สงสัยว่ามีการใช้ยานพาหนะนั้นในการกระทำความผิด

(๖) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ. ๒๕๓๐ กำหนดในเรื่องสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเลและเขตปลอดภัยให้ถือว่าอยู่ใน ราชอาณาจักร การกระทำความผิดที่เกิดขึ้นบน เหนือ หรือใต้สถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล หรือ ในเขตปลอดภัยให้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร การให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวน คดีอาญา การให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นความผิดที่ได้ กระทำ บน เหนือ หรือใต้สถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล หรือในเขตปลอดภัยในความผิด เกี่ยวกับการ ปกครอง ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน การกำหนดให้การเดินเรือในเขตปลอดภัยต้อง ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมทรัพยากรธรณี เว้นแต่มีความจำเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยหรือ ประสพภัยอันตรายร้ายแรง การกำหนดให้กรณีที่มีการประกาศกำหนดเขตที่รวมทั้งอุปกรณ์ของท่อที่ ใช้ในกระบวนการผลิตปิโตรเลียม ห้ามมิให้ผู้ใดทอดสมอเรือหรือเกาสมอหรือกระทำกรอย่างใดอย่าง หนึ่งอันอาจเป็นอันตรายต่อท่อที่ใช้ในกระบวนการผลิตปิโตรเลียม การให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือสั่งหรือ บังคับให้เรือหรืออากาศยานหยุดหรือไปยังที่แห่งใดแห่งหนึ่ง หรือลงยังสนามบิน ให้เจ้าหน้าที่ ทหารเรือมีอำนาจตรวจและค้นเรือหรืออากาศยาน การให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจไล่ติดตามเรือ ต่างประเทศได้ เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเรือนั้นได้ใช้ในการก่อวินาศกรรมสถานที่ผลิตปิโตรเลียมใน ทะเลหรือได้ใช้ในการกระทำความผิด และการให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือหรือพนักงานสอบสวนมีอำนาจ ควบคุมเรือที่ถูกควบคุมผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะไม่ว่าจะเป็นของประเทศใด หรือทะเลหลวงไปยัง ที่ใดที่หนึ่งได้ โดยไม่ก่อให้เกิดสิทธิร้องขอให้ปล่อยเรือที่ถูกควบคุมนั้น

(๗) พระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการประมงแห่ง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พ.ศ. ๒๕๑๔ กำหนดให้ศูนย์ดังกล่าวได้รับยกเว้นการปฏิบัติตามกฎหมาย ว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย กฎหมายว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย และกฎหมาย ว่าด้วยการประมง กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

(๘) พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยกำหนดให้มีศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) มีหน้าที่และอำนาจ

ในการวางแผน ติดตาม ตรวจสอบ พัฒนา เผยแพร่ข้อมูล เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดกฎหมายที่อาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล นอกจากนี้ กำหนดให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ายานพาหนะ บุคคล ได้กระทำความผิดในเขตทางทะเล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสืบสวนและสอบสวน ตรวจสอบ ค้นคว้าคุม การติดตาม ยานพาหนะและบุคคลนั้น

(๙) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ กำหนดหน้าที่นายเรือเมื่อเวลาเรือเข้ามาหรือออกจากรน่านน้ำไทย การตรวจเซอร์เวย์เรือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับเรือกลไฟ ข้อบังคับว่าด้วยน้ำมันปิโตรเลียม ข้อบังคับว่าด้วยการทอดสมอใกล้เคียงหรือเกาะสมอข้ามสายท่อหรือสิ่งก่อสร้างที่ทอดใต้น้ำ ข้อบังคับสำหรับการป้องกันโรคภัยอันตราย ข้อบังคับทั่วไปสำหรับเมื่อมีเหตุเรือโดนกัน

(๑๐) พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้เรือที่เดินทางมาจากต่างประเทศเมื่อมาถึงเขตท่าต้องหยุดลอยลำ ณ ตำแหน่งที่กำหนดไว้ และให้นายเรือมีหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานศุลกากรในการที่จะขึ้นบนเรือและเข้าไปในเรือ ทอดสมอเรือ ตอบคำถามของพนักงานศุลกากรเกี่ยวกับเรือ รายงานเกี่ยวกับอาวุธและส่งมอบอาวุธ กรณีเรือที่จะออกไปออกราชอาณาจักรจากท่าที่เป็นด่านศุลกากรจะต้องได้รับใบปล่อยเรือขาออก โดยให้นายเรือมีหน้าที่ทำรายงานเรือออกและยื่นบัญชีสินค้าสำหรับเรือต่อพนักงานศุลกากร กรณีเรือทุกลำที่เข้ามาหรือหยุดลอยลำหรือจอดเรือในเขตต่อเนื่องต้องตอบคำถามของพนักงานศุลกากรเกี่ยวกับเรือ การห้ามมิให้เรือที่อยู่ในเขตต่อเนื่องขนถ่ายของใด ๆ โดยไม่มีเหตุอันสมควร กรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการลักลอบหรือจะลักลอบหนีศุลกากรหรือมีการกระทำความผิดในเขตต่อเนื่อง ให้พนักงานศุลกากรมีอำนาจสั่งให้นายเรือหยุดลอยลำหรือนำเรือไปยังที่ใดที่หนึ่ง เพื่อการตรวจหรือค้น จับกุม หรือดำเนินคดีได้

(๑๑) พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดให้การกระทำความผิดตามพระราชกำหนดนี้ หรือตามกฎหมายของรัฐชายฝั่งหรือตามหลักเกณฑ์หรือมาตรการตามกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง หรือหลักเกณฑ์หรือมาตรการขององค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และบริหารจัดการการประมง ไม่ว่าจะกระทำในน่านน้ำไทยหรือนอกน่านน้ำไทย และไม่ว่ากระทำโดยใช้เรือประมงไทย เรือประมงที่มีใช้เรือประมงไทย หรือเรือไร้สัญชาติ เป็นการกระทำความผิดในราชอาณาจักร และให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมายได้ กรณีผู้ใดจะใช้เรือประมงไทยทำการประมงในเขตทะเลน่านน้ำไทยให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำการประมงน่านน้ำไทยจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย และกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงน่านน้ำไทยทำการประมงในเขตของรัฐชายฝั่ง หรือในเขตที่อยู่ในความควบคุมดูแลขององค์การระหว่างประเทศ นอกจากต้องปฏิบัติตามพระราชกำหนดนี้แล้ว ผู้ได้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หลักเกณฑ์ และมาตรการการอนุรักษ์และบริหารจัดการการประมงของรัฐชายฝั่งหรือองค์การระหว่างประเทศนั้น

๔.๑.๓ ร่างพระราชบัญญัติ มีร่างกฎหมายเกี่ยวกับอาณาเขตทางทะเลที่อยู่ระหว่างการพิจารณาาร่วมกันของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาดังต่อไปนี้

(๑) ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ พ.ศ. โดยมีการกำหนดนิยามคำว่า “ทะเลชายฝั่ง” หมายความว่า ทะเลที่อยู่ในราชอาณาจักรนับจากแนวชายฝั่งทะเลออกไปน้อยหรือมากกว่าสามไมล์ทะเลก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งจุดห้าไมล์ทะเล และไม่เกินสิบสองไมล์ทะเล และกำหนดห้ามใช้เครื่องมืออวนล้อมจับที่มีช่อง

ดาวนเล็กกว่าสองจุดห้าเซนติเมตรทำการประมงในเขตสิบสองไมล์ทะเลนับจากแนวทะเลชายฝั่ง ในเวลากลางคืน การทำการประมงนอกเขตพื้นที่สิบสองไมล์ทะเล ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และพื้นที่ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๒) ร่างพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งอยู่ระหว่างการเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร มีการกำหนดเรื่องการค้าและช่วยชีวิตผู้ประสบภัย ทางน้ำ การให้คณะกรรมการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยแห่งชาติ (กชย.) ทำหน้าที่เป็น คณะกรรมการค้นหาและช่วยชีวิตผู้ประสบภัยทางน้ำแห่งชาติ มีเลขาธิการศูนย์อำนวยการรักษา ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย เรียกโดยย่อว่า กชน. หน้าที่และอำนาจของ กชน. เช่น ให้ความเห็นชอบแผนการค้นหาและช่วยชีวิตผู้ประสบภัยทางน้ำแห่งชาติ กำหนดมาตรฐาน การให้บริการค้นหาและช่วยชีวิตผู้ประสบภัยทางน้ำ การให้สำนักงาน กชย. ทำหน้าที่เป็นศูนย์ ประสานงานค้นหา และช่วยชีวิตผู้ประสบภัยทางน้ำ มีหน้าที่และอำนาจ เช่น จัดทำแผนการค้นหา และช่วยชีวิตผู้ประสบภัยทางน้ำแห่งชาติเสนอต่อ กชน. ฝึกปฏิบัติในการค้นหาและช่วยชีวิต ผู้ประสบภัยทางน้ำ การให้จัดทำแผนการค้นหาและช่วยชีวิตผู้ประสบภัยทางน้ำแห่งชาติ การแจ้งเหตุ ต่อศูนย์ประสานงานค้นหาและช่วยชีวิตผู้ประสบภัยทางน้ำ การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ การช่วยชีวิตของสัตว์ที่ประสบภัยทางน้ำ การกำหนดพื้นที่และบริเวณในการค้นหาและช่วยชีวิต ผู้ประสบภัยทางน้ำ

(๓) ร่างพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีการกำหนดเรื่องสิทธิการผ่าน โดยสุจริตในทะเลอาณาเขต เส้นทางเดินเรือ การปฏิบัติของเรือที่มาจากต่างประเทศและที่จะออก นอกราชอาณาจักร ดำเนินตรวจ จุดพักคอย การกักเรือ การควบคุมตัวบุคคลที่กระทำความผิด การขนถ่ายสิ่งของ การจัดทำบัญชีรายชื่อเรือ เจ้าของ หรือผู้ครอบครองเรือ การแจ้งต่อเจ้าท่า การห้ามมิให้ดื่ม เสพ หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้สุรา แอลกอฮอล์ สิ่งเสพติดและสิ่งที่ทำให้มึนเมา ห้ามมิให้สูบบุหรี่หรือยาเมา การกำหนดมาตรฐานและวิธีการขนถ่ายสินค้า การกำหนดทางเดินเรือ และควบคุมการเดินเรือเป็นการเฉพาะคราว การจัดให้มีประกันภัยเพื่อคุ้มครองผู้โดยสาร ผู้ที่ทำการ อยู่ในเรือ และสินค้า การจัดให้มีเสื้อชูชีพ อุปกรณ์พุงชูชีพ หรือเครื่องช่วยชีวิตในเรือ การออก ข้อบังคับเกี่ยวกับการโดยสารเรือ การปลูกสร้างและใช้แพ การจัดทำเครื่องหมายจราจรทางน้ำ และ เครื่องช่วยสำหรับการเดินเรือ การล่องลำลำนน้ำ การรักษาสิ่งแวดล้อมทางน้ำ การประกาศลักษณะ และรายละเอียดของน้ำมัน สารเหลวมีพิษ สิ่งปนื้อ และอากาศเสีย ใช้เรือเป็นเรือเดินประจำทาง เพื่อรับจ้างบรรทุกทุกคนโดยสาร การรักษาสภาพตัวเรือ ระบบภายในเรือ อุปกรณ์ประจำเรือ และ เครื่องใช้ประจำเรือ การกำหนดเกี่ยวกับสถานฝึกอบรม การกำหนดเกี่ยวกับใบอนุญาตใช้เรือ

๔.๑.๔ ความร่วมมือเกี่ยวกับอาณาเขตทางทะเลในอาเซียน ประเทศในอาเซียนมี กลไกความร่วมมือในเรื่องดังกล่าวหลายประการ คือ การประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้าน การเมือง และความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก อันมีการพิจารณาปัญหาทางทะเล เช่น ข้อพิพาท เรื่องเขตแดนในทะเลจีนใต้ การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือด้าน ความมั่นคงทางทะเล คณะทำงานอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง มีหน้าที่ดำเนินการ เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและป้องกันสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่งในอาเซียน การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของภาคพลังงาน เป็นความร่วมมือของอาเซียนด้านพลังงาน อันมี โครงการข่ายระบบส่งไฟฟ้าของอาเซียนที่เชื่อมต่อกับไต้หวันได้ทะเล การจัดตั้งเวทีการประชุมหารือ

เรื่องความร่วมมือเพื่อความมั่นคงทางทะเลของอาเซียน ความปลอดภัยในการเดินเรือ ความปลอดภัยทางทะเล นอกจากนี้ มีการทำสนธิสัญญาในเรื่องดังกล่าว คือ สนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และปฏิญญาว่าด้วยการปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้

๔.๒ การดำเนินงานของหน่วยงาน

การดำเนินงานเกี่ยวกับอาณาเขตทางทะเลนั้น มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ กระทรวงกลาโหม พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้กระทรวงกลาโหมมีอำนาจหน้าที่พิทักษ์รักษาเอกราชและความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร และพิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติ ในส่วนกองทัพเรือมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพเรือ การป้องกันราชอาณาจักร และดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังกองทัพเรือ การที่ในขณะนี้ประเทศไทยและประเทศกัมพูชามีข้อพิพาทบริเวณชายแดน จนถึงขณะนี้ยังคงมีการตั้งกำลังตามแนวตะเข็บชายแดนต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันนั้น ประเทศไทยและประเทศกัมพูชา มีสนธิสัญญาสยาม - ฝรั่งเศส หรือสนธิสัญญาปักปันเขตแดนสองฉบับ คือ ฉบับปี ค.ศ. ๑๙๐๔ และ ฉบับปี ค.ศ. ๑๙๐๗ ซึ่งกำหนดเส้นเขตแดนตามแนวสันปันน้ำและเส้นตรง โดยหนึ่งในสาระสำคัญของสนธิสัญญาฉบับนี้คือ ฝรั่งเศสยอมคืนดินแดนเมืองด่านซ้ายและเมืองตราดและเกาะทั้งหลาย ตั้งแต่แหลมสิงห์ลงไปจนถึงเกาะกูดให้กับประเทศไทย^๖ นอกจากนี้ ยังมีบันทึกความเข้าใจ (MOU ๒๕๔๓) ในปี ค.ศ. ๒๐๐๐ เพื่อปักปันเขตแดนระหว่างทั้งสองประเทศ^๗ อันทำให้การกระทำใด ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อพื้นที่ดังกล่าวเป็นการกระทบต่อเขตอำนาจทางทะเลของประเทศไทย ซึ่งการเจรจากับประเทศกัมพูชาที่จะมาถึงนี้หากพื้นที่ใดที่พิจารณาแล้วเห็นว่าจะมีผลกระทบต่อเกาะกูดหรือพื้นที่ทางทะเลอื่น ๆ ประเทศไทยก็จำเป็นต้องปกป้องพื้นที่ดังกล่าวไว้ให้ได้ เพราะพื้นที่ทางทะเลถือเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของประเทศไทยเช่นกัน

๔.๒.๒ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้มีส่วนราชการ คือ กรมประมง ซึ่งกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ กำหนดให้กรมประมงมีหน้าที่และอำนาจดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย การค้นคว้า วิจัย สสำรวจ แหล่งทำการประมง และระบบนิเวศทั้งในและนอกน่านน้ำไทย และดำเนินการเกี่ยวกับพันธุกรรมและความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการประมง

๔.๒.๓ กระทรวงการต่างประเทศ พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการต่างประเทศ ซึ่งจากการที่รัฐบาลชุดก่อนนั้นได้ระบุถึงพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างไทย - กัมพูชา (overlapping claims areas - OCA) อันเป็นหนึ่งในเรื่องที่มีการเจรจากับนายกรัฐมนตรีกัมพูชาเมื่อครั้งมาเยือนประเทศไทยเมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ โดยเรื่องดังกล่าวเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินมูลค่าหลายล้านล้านบาทอันสามารถเจรจาตกลงกันได้

^๖www.thesipbs.or.th สืบค้นเมื่อ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๘

^๗MOU ๒๕๔๓ เป็น MOU ที่วางกรอบให้มีเวทีการเจรจากับปักปันพื้นที่ทางทะเลระหว่างทั้งสองประเทศ โดยในการเจรจาตามกรอบของ MOU นี้ MOU ๒๕๔๓ ระบุว่า ทั้งสองฝ่ายจะคำนึงถึงหลักกฎหมายและบทบัญญัติตามสนธิสัญญาต่าง ๆ ที่ทำไว้ระหว่างกัน ตลอดจนแผนที่ต่าง ๆ ด้วย และทั้งสองฝ่ายมีการเจรจากันสำหรับการวางกรอบการเจรจาทางทะเลด้วยโดยได้หารือกันหลายครั้ง ซึ่งทีมเจรจาเป็นข้าราชการระดับสูงของทั้งสองฝ่าย ก่อนที่จะมาเป็น MOU ๒๕๔๔ ก็ได้หารือกันอย่างไม่เป็นทางการในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ สามารถลงนามในบันทึกความเข้าใจ MOU ๒๕๔๔ ที่วางกรอบให้มีเวทีการเจรจากับปักปันพื้นที่ทางทะเลระหว่างทั้งสองประเทศ โดยในการเจรจาตามกรอบ MOU ๒๕๔๔ นี้ MOU ระบุว่า ทั้งสองฝ่ายจะมีคณะกรรมการมาเจรจากันเพื่อปักปันพื้นที่ทางทะเลที่ต่างฝ่ายต่างอ้างสิทธิของตนไว้ และในส่วนที่ไม่อาจตกลงปักปันได้ก็อาจพิจารณาเจรจาให้เป็นพื้นที่พัฒนาร่วม ซึ่งมีแผนที่ แสดงการอ้างสิทธิของทั้งสองฝ่ายเป็นแผนที่ แนบท้าย MOU ๒๕๔๔ นี้ (www.matichon.co.th สืบค้นเมื่อ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๘)

เพราะจะช่วยยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งสองประเทศให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น^๘ ต่อมาเมื่อมีรัฐบาลชุดปัจจุบันก็ได้มีการประกาศนโยบายการเจรจาประเด็นพื้นที่ทับซ้อนกับประเทศกัมพูชาเพื่อลดต้นทุนด้านพลังงาน ในวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๘ นายกรัฐมนตรีได้เดินทางไปเยือนประเทศกัมพูชาโดยมีการหารือในเรื่องต่าง ๆ เช่น แรงงาน การท่องเที่ยว ความมั่นคง แต่ไม่ได้หารือในเรื่องที่กล่าวมาข้างต้น^๙

ในการเจรจาเกี่ยวกับพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลนั้นกระทรวงการต่างประเทศได้ดำเนินการมาหลายปี การเจรจาแบ่งเขตทางทะเลของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่เกี่ยวข้องซึ่งยังเหลือเพียงการเจรจากับประเทศกัมพูชาที่ยังไม่ได้เริ่มเจรจาอย่างจริงจัง การดำเนินการเรื่องดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับบันทึกความเข้าใจในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่บันทึกความเข้าใจนั้นไม่ได้เป็นการยอมรับเส้นอ้างอิงสิทธิของฝ่ายใด แต่อาจถูกมองได้ว่าเป็นการรับทราบถึงการมีอยู่ของเส้นอ้างอิงสิทธิของแต่ละฝ่าย นอกจากนี้ การผูกโยงและเจรจาเรื่องการแบ่งเขตกับการพัฒนาพื้นที่ร่วมกันอาจทำให้มีปัญหาบางประการในทางปฏิบัติ บันทึกความเข้าใจนี้ไม่ขัดกับพระบรมราชโองการประกาศเขตไหล่ทวีป ไม่ทำให้ประเทศไทยเสียเกาะกูด แต่เป็นเพียงข้อตกลงให้ทั้งสองฝ่ายมาเจรจากันเท่านั้น^{๑๐} ในเรื่องบันทึกความเข้าใจในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ นี้ ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยในคดีมาแล้ว^{๑๑}

๔.๒.๔ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้มีส่วนราชการ คือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๓ กำหนดให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีหน้าที่และอำนาจเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำนโยบายและแผนเพื่อการบริหารจัดการ การอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และประสานความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศและต่างประเทศในด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง นอกจากนี้ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยังเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นคณะทำงานอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง (AWGCME)

๔.๒.๕ กระทรวงการคลัง พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้มีส่วนราชการ คือ กรมศุลกากร ซึ่งกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมศุลกากร กระทรวงการคลัง พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้กรมศุลกากรมีหน้าที่และอำนาจดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร และป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางศุลกากร

^๘www.thaipbs.or.th สืบค้นเมื่อ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๘

^๙www.prd.go.th สืบค้นเมื่อ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๘

^{๑๐} www.mfa.go.th สืบค้นเมื่อ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๘

^{๑๑}นายไพบุลย์ นิติตะวัน เลขาธิการพรรคพลังประชารัฐ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๑๓ ว่า กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย และกระทรวงการต่างประเทศ นำบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาว่าด้วยพื้นที่ที่ประเทศไทยและประเทศกัมพูชาอ้างสิทธิในไหล่ทวีปทับซ้อนกัน ค.ศ. ๒๐๐๑ (MOU ๒๕๔๔) เฟิงทำขึ้นโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาใช้ดำเนินการแบ่งเขตอธิปไตยและผลประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลของไทยด้านอ่าวไทย ละเมิดสิทธิของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๓ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง (๒) และขอให้มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองยกเลิกการนำ MOU ๒๕๔๔ มาใช้ โดยศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าข้อเท็จจริงตามเอกสารหลักฐานของกรมสนธิสัญญาและกฎหมายปรากฏว่า กรณีเป็นปัญหาเรื่องหน้าที่ของรัฐในหมวด ๕ ของรัฐธรรมนูญยังไม่ปรากฏว่า นายไพบุลย์ฯ เป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญโดยตรงจากการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสอง ข้ออ้างของนายไพบุลย์ฯ จึงเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นของนายไพบุลย์ฯ ในฐานะประชาชนเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ MOU ๒๕๔๔ เท่านั้น กรณีไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง ดังนั้นนายไพบุลย์ฯ จึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๑๓ ได้ (www.mgonline.com สืบค้นเมื่อ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๘)

๕. บทวิเคราะห์

การใช้สิทธิของรัฐเหนืออาณาเขตทางทะเลเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการหลายด้าน เช่น การคมนาคม ศุลกากร การประมง แรงงาน พลังงาน มีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน มีการใช้กฎหมายหลายฉบับ อันทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้บ่อยครั้ง ปัญหาของประเทศไทยนั้นมีความคล้ายคลึงกับปัญหาของประเทศในอาเซียนและในภูมิภาคอื่น ๆ เช่น ปัญหาการอ้างเขตแดนทางทะเล การก่อการร้าย การปล้นในทะเล ยาเสพติด การค้าอาวุธ การประมง ภัยธรรมชาติ การดำเนินการของประเทศไทยนั้นได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการทางทะเลโดยการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาหลายฉบับ เช่น อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันมลพิษจากเรือ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยความปลอดภัยแห่งชีวิตในทะเล อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยแนวหน้าบรรทุก กฎข้อบังคับระหว่างประเทศเพื่อป้องกันเรือโดนกันในทะเล^{๑๒} อันทำให้ประเทศไทยต้องมีมาตรการคุ้มครองการดำเนินกิจกรรมทางทะเล เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้จัดตั้งศูนย์พิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ภายใต้กองสารสนเทศและเทคโนโลยีการสำรวจทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งขึ้น โดยมีภารกิจหลักในการติดตาม คาดการณ์ ประเมินสถานการณ์ทางสมุทรศาสตร์ และผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อจัดทำรายงานและสรุปสถานการณ์รายวัน หรือติดตามเหตุการณ์สำคัญๆ ที่มีต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เสนอต่อผู้บริหารของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจแก่ผู้บริหารในการสั่งการ เผยแพร่ข้อมูลและสถานการณ์ที่มีต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งออกไปสู่สื่อมวลชนและสาธารณะ^{๑๓} ส่วนการใช้อำนาจรัฐเหนืออาณาเขตทางทะเลของประเทศไทยนั้นก็ยังคงมีปัญหาที่ต้องเจรจาพื้นที่ทางทะเลกับประเทศกัมพูชาต่อไป ด้านกฎหมายประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับที่กำหนดการใช้อำนาจรัฐโดยให้อำนาจกับหน่วยงานของรัฐเพื่อคุ้มครองอาณาเขตทางทะเลอยู่แล้ว และมีร่างกฎหมายที่อยู่ระหว่างการพิจารณา ซึ่งมีการกำหนดเนื้อหาที่สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒

๖. บทสรุป

การใช้อำนาจของรัฐเหนืออาณาเขตทางทะเลเป็นการใช้อำนาจอย่างหนึ่งของรัฐ ซึ่งย่อมต้องเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ ผลประโยชน์ของประเทศ ความสงบสุขของประชาชน ในการใช้อำนาจดังกล่าวนั้นประเทศไทยต้องพิจารณาสีทธิของรัฐอื่นๆ ด้วย และรัฐอื่นก็ต้องเคารพกฎหมายของประเทศไทย เมื่อมีปัญหาเรื่องใดเกิดขึ้นจึงอาจต้องมีการเจรจา การจัดทำความร่วมมือเพื่อแก้ไขหรือป้องกันปัญหา ซึ่งในขณะนี้ในแต่ละภูมิภาคต่างมีความร่วมมือระหว่างรัฐเพื่อดำเนินกิจกรรมทางทะเลหรือกลไกแก้ไขเมื่อมีปัญหาหรือข้อพิพาทเกิดขึ้น ซึ่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ ก็ได้กำหนดเรื่องดังกล่าวไว้เช่นกัน แต่การดำเนินการที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาหรือข้อพิพาทน่าจะเป็นสิ่งที่แต่ละรัฐควรตระหนักถึงมากกว่า เพราะเป็นการแสดงความเคารพและดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ อันจะส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย

^{๑๒} www.mfa.go.th สืบค้นเมื่อ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๘

^{๑๓} www.dmcr.go.th สืบค้นเมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๘